

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗΙ ΕΙΚΟΣΤΗΙ ΠΡΩΤΗΙ ΚΥΡΙΑΚΗΙ.

Ἐξ. 19. Ὁ ΓΑΝ ἀναβιβάζω τὸν νοῦν μου ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ἀκούω καὶ βλέπω ἐκεῖ πράγματα φοβερὰ καὶ ἔξαισια· ἀκούω ἐκεῖ θεοῦ πρόσαγμα κηρύττον, ἵνα πρὸ τριῶν ἡμερῶν καθαρισθῶσι καὶ προετοιμάσωσιν ἐαυτοὺς οἱ Ἰσραηλῖται· ἀκούω φοβερισμοὺς μεγάλους, ἵνα μηδεὶς ἀναβῆῃ, μηδὲ καν πλησιάσῃ εἰς τὸ ὄρος· ἀκούω φωνὰς σάλπιγγος ἰσχυρὰς σφόδρα· βλέπω ἀτραπὰς καὶ υεφέλην γνοφώδη· βλέπω ὅλον τὸ ὄρος καπνιζόμενον καπνῷ ὥσει καμίνου· τοῦτο οὐκ ἔστι θαυμαστόν· διότι ὁ θεὸς κατέβη ἐκεῖ ἵνα ἐγχειρίσῃ τοὺς θείους αὐτοῦ νόμους εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· θαυμάζω δὲ καὶ ἔξιαμα, δταν ἀκούω τὸν θευγόρον Παῦλον διδάσκοντα, δτι οὐδεὶς ἔξι ἔργων νόμου δικαιωθήσεται. Πῶς; ὁ θεὸς καταβαίνει εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, ἵνα ἀκουσθῇ νομοθεσία αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἐπειτα ἡ νομοθεσία οὐ δικαιοῖ; Πῶς; ὁ θεὸς διὰ τοιαύτης πα-

ρατάξεως παραδίδωσι νόμους, οἵτινες οὐκ ἡδύναντο δικαιῶσαι τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν; Τίς ὁ λόγος τούτου τοῦ παραδόξου ἀκούσματος; Ἐφανέρωσε τὸν περὶ τούτου λόγου διθέόφρων Παῦλος διὰ τῆς σήμερον ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς αὐτοῦ, πλὴν τοσοῦτον συντόμως, ὥστε φαίνεται, δτι δογματικῶς μᾶλλον, ἢ ἀποδεικτικῶς ἐλάλησεν· ἡμεῖς διὰ τῆς ἐρμηνείας σπουδάσωμεν, δσον ἡμῖν δυνατὸν, σαφηνίσαι τὸν λόγον ταύτης τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ διδασκαλίας.

Ἀδελφοί, εἰδότες, δτι οὐ δικαιοῦ-^{Γαλ. 2. 16} ται ἀνθρωπος ἔξι ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡ μεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἔξι ἔργῶν νόμου·

διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.

Ἔνα κατανοήσης ἀκριβῶς τὰ προκείμενα τοῦ Παύλου λόγια, σημείωσον, δτὶ δικαιώσιν μὲν λέγει τὴν τελείαν ἀθώωσιν οὐ μόνον πάσης προαιρετικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, διὶ οὖς πάντες κατεστάθημεν ἀμαρτωλοὶ, καὶ τὴν ἀγιωσύνην, διὶ οὓς ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀξιος τῆς οὐρανίου βασιλείας· ἔργα δὲ νόμου λέγει τὰ περὶ τοῦ σαββάτου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ τὰ περὶ τῶν λεπρῶν, καὶ γονοφέρων καὶ ῥαντισμῶν, καὶ ψηλαφήσεων νεκρῶν, καὶ τὰ τούτοις δομοια παραγγέλματα. Ταῦτα δὲ οὐκ ἡδύναντο δικαιῶσαι τὸν ἄνθρωπον, πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ οἵσαν ψιλὰ σύμβολα τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νομοθετησομένων σωτηριώδῶν ἔργων· δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἡδύνατο καθαρίσαι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, εἰμὶ μόνη ηθυσία τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸν μόνον τὸ πανάγιον αἷμα τοῦ σωτῆρος, τὸ ἐν τῷ σταυρῷ ἐχχυθὲν, ἐκαθάρισεν ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, καὶ ἐδικαιώσε, καὶ ἡγίασε, καὶ κατέστησεν ἀξίους τῆς θείας βασιλείας. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ νόμου τὰ ἔργα οὐκ ἡδύναντο δικαιῶσαι τὸν ἄνθρωπον, διότι οἱ θεοὶ οὐ μόνον ἐδωκε τὸν νόμον, καὶ διέταξε τὰ τοῦ νόμου ἔργα, ἀλλὰ καὶ κατάραν ὥρισε κατὰ τῶν παραβαινόντων αὐτὰ, εἰπὼν· «Ἐπικατάτοις τὸν νόμον ἐδωκεν οἱ θεοὶ τῷ Ιησοῦ Χριστῷ».

1. Ιωάνν. 1. 7.

» πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τούτου, ποιῆσαι αὐτοὺς οὓς Τὸν νόμον ἐδωκεν οἱ θεοὶ ὡς παι-

δαγωγὸν, οὐα δόδηγήσῃ πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐξ οὓς δικαιούμεθα. » **Ωστε** ὁ νόμος ^{Γαλ. 3. 24} **παιδαργὸς** ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν; ἐλεγεν διὸ Παῦλος, οὐα ἐκ πίσεως δικαιωθῶμεν. » Αληθῶς δὲ ὁ νόμος θαυμασίως δόδηγε πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν· διότι δὶ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις λαλεῖ οἱ θεοὶ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σαφέστατα, λέγων· » **Προφήτην** ^{Δευτ. 18. 19.} ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὥπερ σέ· καὶ δώσω τὰ ρήματα ἐν τῷ σόματι αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς καθ' οὗτοις ἀνέντείλωμαι αὐτῷ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, οὗτος ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ὅσα ἀν λαλήσῃ διὸ προφήτης ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ^{Ιωάνν. 5.} σωτὴρ ἐλεγεν· «Εἰ ἐπιζεύετε Μωϋσῆν, ἐπιζεύετε ἀνέμοις· περὶ γάρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψε. » Καὶ παρόησίᾳ δὲ ἐδίδασκε, λέγων· » **Ἐγὼ** ἐξ ^{Ιωάνν. 12. 49.} ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτόσιμοι ἐντολὴν ἐδωκε, τὶ εἶπα, καὶ τὶ λαλήσω. Διέταξε δὲ οἱ θεοὶ μετὰ φοβερισμῶν τὴν διατήρησιν τῶν τοῦ νόμου ἔργων, ἐπειδὴ αὐτὰ οἵσαν τύποι τῶν νομοθετημάτων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διθεῖν δὶ αὐτῶν προεμάνθανον οἱ ἄνθρωποι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδαχθησόμενα, καὶ τὴν χρεωδουμένην εἰς αὐτὰ ὑποκοτὸν καὶ εὐλάβειαν. » Αλλ' ἐπειδὴ, λέγεις, τὰ ἔργα τοῦ νόμου οὐ δικαιοῦσι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνη ηθοὶ οἱ θεοὶ δὲ οἱ ἐν νόμῳ δίκαιοι εἰσικαιώθησαν; Αὐτοὶ εἰσικαιώθησαν οὐχὶ διὰ τῶν ἔργων τοῦ νόμου, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως, προϊδόντες αὐτὸν διὰ τῶν φωτισμῶν τοῦ πα-

^{Δευτ. 27. 26.}

<sup>Εφ. 11.
αρ. 40.</sup> ναγίου πνεύματος, καὶ προκαταγγείλαντες αὐτὸν διὰ συμβόλων καὶ αἰνιγμάτων καὶ τύπων καὶ προφητικῶν λόγων· περιέμενον δὲ αὐτοὶ καὶ τὴν τούτου ἔλευσιν, ἵνα λάβωσι τὴν τελείαν τῆς δικαιώσεως καὶ ἡ νπιμισθίας ἀπόλαυσιν. Ταῦτα οὖν εἰδὼς ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος, ἔλεγε θαρσαλέως· ἐπειδὴ γινώσκομεν, δτι οὐχὶ τὰ ἔργα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου νομοθετηθέντα, ἀλλ' ἡ εἰς τὸν Χριστὸν πίστις παιεῖ τὸν ἀνθρώπον δικαιον καὶ ἅγιον, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἵνα οὐχὶ ἐκ τῶν νομικῶν ἔργων, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως δικαιωθῶμεν· διότι οὐδεὶς δικαιοῦται, ἐκ τῶν ἔργων τοῦ νόμου. Σημείωσαι δὲ, δτι πίστιν λέγει οὐχὶ τὴν γυμνὴν τῶν καλῶν ἔργων· διότι αὐτή ἐστιν νεκρὰ καὶ ἀνενέργητος· ἀλλὰ τὴν δὲ ἀγάπης ἐνεργουμένην, ὡς πρὸς τὸν αὐτὸν Γαλάτας ἔγραψε, λέγων· ^{ταῦ. 2. 17.}

^{ταῦ. 5. 6.} ε· Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε παριτομή τι ἴσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις, δὲ ἀγάπης ἐνεργουμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιφέρει τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀδυναμίας τῶν νομικῶν ἔργων, λέγων.

^{ταῦ. 1. 17.} ε· Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἀκατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἔμαυτὸν συνίστημι.

“Η ἀπόδειξις προχωρεῖ διὰ τῆς ἀτόπου

(ΠΡΑΞ. ΑΠΟΣΤ. ΤΟΜ. Β.).

ἐπαγωγῆς. Ἐάν ἡμεῖς, λέγει, οἵτινες ζητοῦμεν τὴν δικαιώσιν καὶ τὴν ἀγιωσύνην οὐκ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ νόμου, ἀλλὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἐκ τούτου ἀμαρτάνομεν· ἀράγε οὐκ ἀκολουθεῖ καὶ συμπεραίνεται ἐκ τούτου, δτι ὁ Χριστός ἐστι διάκονος τῆς ἀμαρτίας, ἦγουν ὑπηρέτης καὶ πρόξενος τῆς ἀμαρτίας; « Μὴ γένοιτο ό. Ἀπαγετοῦ ἀτοπήματος· βλέπεις πᾶς διὰ τούτου τοῦ φοβερωτάτου ἀτόπου ἀναγκάζει τὸν ιουδαϊζοντας ὅμολογῆσαι, δτι οὐκ ἐκ τῶν νομικῶν ἔργων, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως δικαιοῦται ὁ ἀνθρώπος; ἐπαύξει ἔτι περισσότερον τὴν δύναμιν τῆς ἀποδείξεως, λέγων· Ἐάν ἐγὼ πάλιν οἰκοδομῶ ὅσα κατέργησα, γίνομαι παραβάτης, τουτέστι πταίστης καὶ ἀμαρτωλός. Ποῖα δέ εἰσιν τὰ ὑπ’ αὐτοῦ καταργηθέντα; Τὰ τοῦ νόμου, ταῦτα δὲ οὐ μόνον αὐτὸς, καὶ ὡς ἐκ προσώπου αὐτοῦ σχηματίζει τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐξ ἀγίου πνεύματος φωτιζέντες, κατέργησαν, ὁρθετήσαντες, ἵνα οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες μηδὲ περιτέμνωνται, μηδὲ τὰ λοιπὰ τοῦ νόμου φυλάττωσι παρατηρήματα· διὸ καὶ ἔγραψαν πρὸς τὸν Ἀντιοχεῖς « Ἐδοξε γὰρ ^{πραξ. 16.} ^{28. 29.} » τῷ ἀγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον » ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων· Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων » καὶ αἴματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ » ὃν διατηροῦντες ἔαυτοὺς, εὗ πράξετε. » Οὓς οὖν μετὰ ταύτην τὴν θείαν καὶ ἀποστολικὴν ἀπόφασιν, τὴν καταργήσασαν τὰ νομικὰ παραγγέλματα, ἐφύλαττε τὰ τοῦ

νόμου, ἐκεῖνος ἔγινετο παραβάτης τῆς ἐντολῆς τοῦ παναγίου πνεύματος. Παρατήρησον δὲ, μετὰ πόσης συνέσεως καὶ σοφίας ὁ πάνσοφος Παῦλος ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν Ἰουδαιῶντων τὴν κατηγορίαν τῆς παραβάσεως· ἐκεῖνοι ἐλεγον, δτὶ οἱ ἀθετοῦντες τὰ τοῦ νόμου εἰσὶ παραβάται· αὐτὸς δὲ ἀπέδειξεν, δτὶ παραβάται γίνονται οἱ τὰ τοῦ νόμου φυλάττοντες· ἐπιστηρίζει δὲ τὴν ἀπόδειξιν καὶ διὰ τῶν ἔξης λόγων.

^{Γαλ. 2.19.} Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω.

«Ἐγὼ», λέγει «διὰ νόμου», ἥγουν διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ νόμου, «νόμῳ ἀπέθανον», κατέσησα δηλονότι ἐμαυτὸν νεκρὸν καὶ ἀπρακτὸν πρὸς τὰ ἔργα τοῦ νόμου, διπερ ἐστὶν, ὁ νόμος ἐδίδαξεν με, ἵνα ἐγκαταλείψω τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίνι τρόπῳ ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁ νόμος τοῦτο τὸ μάθημα; «Ο νόμος εἶπεν, δτὶ ὁ θεὸς ἀναστήσει προφῆτην, καὶ δτὶ πρέπον ἐστὶν, ἵνα ἀκούσω-

^{Λευτ. 18.} τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. «Προφῆτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμὲ, ἀνάστησει σοῦ» ^{15.} «Κύριος δ θεός σου· αὐτοῦ ἀκούσεσθε». Τούτου οὖν τοῦ προφήτου, δστις ἐστὶν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὴν διδισκαλίαν ἀκούσας ὁ Παῦλος, ἐγκατέλιπε τὰ συμβολικὰ τοῦ νόμου ἔργα. «Νόμῳ, λέγει, ἀπέθανον, ἵνα» «θεῷ ζήσω», τουτέστιν, ἐγκατέλιπον τὰ σκιάδη τοῦ νόμου ἔργα, ἵνα ἀφιερώσω δλην τὴν ζωὴν μου εἰς τὴν ἀληθινὴν τοῦ θεοῦ ζωὴν, καὶ πρὸς αὐτὴν διευθύνομαι· διὰ τῆς πίστεως τοῦ οὐρανοῦ τοῦ θεοῦ, δστις ἡγάπησέ με καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς

Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῷ δὲ, ^{Γαλ. 2.} οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· δὲ νῦν ζῷ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῷ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ἐκεῖνος συσταυροῦται τῷ Χριστῷ, δτὶς δὲ ἀγάπην αὐτοῦ ὑπωπιάζει τὸ σῶμα ^{1. Κορ. 9.} καὶ δουλαγωγεῖ, καταδαμάζει τὴν σάρκα «σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, ^{Γαλ. 5. 24.} » αἵρει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ», ^{Ματ. 24.} ἥγουν ὑπομένει πᾶσαν θλίψιγ καὶ στενοχωρίαν, καὶ ἀκολουθεῖ ὅπίσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Ἐπειδὴ δὲ ὁ παμμακάριστος Παῦλος ταῦτα πάντα ἐποίησε, διὰ τοῦτο λέγει· «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῷ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ», τουτέστιν, οὐκέτι ζῷ ἐγὼ κατὰ τὸν παλαιὸν ἀνθρωπὸν τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπι- ^{Ἔφ. 4. 22.} θυμίας τῆς ἀπάτης, οὐ ζῷ τὴν ζωὴν τὴν ^{1. Τιμ. 1.} ἐμπαθῆ καὶ πεπλανημένην, διώκων καὶ βλασφημῶν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. «Ζῇ δὲ ἐν» «ἐμοὶ ὁ Χριστός»· ἐνεργεῖ δηλαδὴ καὶ δεσπόζει ἐν ἐμοὶ ὁ Χριστός· οὐδὲν ἐγὼ ποιῶ τῶν μὴ ἀρεστῶν αὐτῷ, ἀλλ’ ὅλη μου ἡ ζωὴ καὶ τὸ πολίτευμα ὑπ’ αὐτοῦ εὑθύνεται. «Ο» δὲ νῦν ζῷ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῷ, τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ». Καὶ καθ’ δὲ ζῷ ἐν σώματι, καθ’ δ ζῷ ταύτην τὴν θυητὴν ζωὴν, βλέπω διαπαντὸς τὴν ἀθάνατον ζωὴν, καὶ πρὸς αὐτὴν διευθύνομαι· διὰ τῆς πίστεως τοῦ οὐρανοῦ τοῦ θεοῦ, δστις ἡγάπησέ με καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς

σωτηρίας μου, « τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ
» παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ ». Βλέπε
δὲ, πῶς διὰ τούτου τοῦ λόγου οἰκοιοποιεῖται
τὸ κοινὸν, διδάσκων, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος
χρέος ἔχει, ἵνα τόσην εὐχαριστίαν προσ-

φέρῃ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅσην προσέ-
φερεν, ἐὰν αὐτὸν μόνον ἡγάπα, καὶ μόνον
ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ παρέδιδεν ἑαυ-
τὸν εἰς θάνατον.